

YMPÄRISTÖTUEN ERITYISTUKIEN OPAS

Lietelannan sijoittaminen peltoon

Maatalouden ympäristötuki perustuu Euroopan yhteisöjen neuvoston asetukseen (EY) N:o 1698/2005 Euroopan maaseudun kehittämisen maatalousrahaston (maaseuturahaston) tuesta maaseudun kehittämiseen. Suomen nykyinen ympäristötuki käsittää ohjelmakauden 2007–2013. Manner-Suomen maaseudun kehittämissuunnitelman mukaan EU rahoittaa ympäristötuen kustannuksista tällä ohjelmakaudella 28 %. Tästä poikkeuksena ovat suojavyöhykkeiden perustamisen ja hoidon sekä ravinnekuormituksen tehostetun vähentämisen erityistukisopimukset, joista EU rahoittaa vuodesta 2010 alkaen 45 %.

Maatalouden ympäristötuen tavoitteena on maatalous- ja puutarhatuotannon harjoittaminen kestävästi niin, että tuotanto kuormittaa ympäristöä nykyistä vähemmän, maatalouden luonnon monimuotoisuuden ja kulttuurimaisemien säilyminen turvataan sekä tuotannon harjoittamisen edellytykset säilyvät hyvinä myös pitkällä aikavälillä.

Maatalouden ympäristötuki jakautuu kaikille viljelijöille tarkoitettuihin perus- ja lisätoimenpiteisiin sekä tehokkaita ympäristönsuojelua ja -hoitotoimia edellyttäviin erityistukisopimuksiin.

Erityistukisopimuksia ovat:

- suojavyöhykkeen perustaminen ja hoito
- monivaikutteisen kosteikon hoito
- pohjavesialueiden peltoviljely
- valumavesien käsittelymenetelmät (kolme tyyppiä)
- luonnonmukainen tuotanto
- luonnonmukainen kotieläintuotanto
- perinnebiotooppien hoito
- luonnon ja maiseman monimuotoisuuden edistäminen
- alkuperäisrotujen kasvattaminen
- alkuperäiskasvien viljely
- ravinnekuormituksen tehostettu vähentäminen
- lietalannan sijoittaminen peltoon
- turvepeltojen pitkäaikainen nurmiviljely.

Ympäristötukea täydentää vuonna 2008 käyttöön otettu ei-tuotannollisten investointien tuki. Sen avulla voidaan perustaa monivaikutteisia kosteikkoja sekä toteuttaa arvokkaiden perinnebiotooppien alkuraivaus ja aitaaminen. Myös rekisteröidylle yhdistykselle voidaan myöntää tukea ei-tuotannollisiin investointeihin sekä tehdä ympäristötuen erityistukisopimuksia perinnebiotooppien hoidosta, monivaikutteisen kosteikon hoidosta ja luonnon ja maiseman monimuotoisuuden edistämisestä. EU rahoittaa yhdistysten tuesta 45 %.

ISBN 978-952-453-546-5 (Painettu)

ISSN 1797-402X (Painettu)

ISBN 978-952-453-547-2 (Verkkajulkaisu)

ISSN 1797-4429 (Verkkajulkaisu)

Maaseutuvirasto, PL 256, 00101 Helsinki

Puh. 020772007, www.mavi.fi

Helsinki 2/2010

Kannen kuva: Arto Ruuska

Euroopan maaseudun
kehittämisen maatalousrahasto:
Eurooppa investoi maaseutualueisiin

MANNER-SUOMEN MAASEUDUN
KEHITTÄMISOJELMA 2007-2013

Lietelanta ja virtsa ovat arvokkaita lannoitteita ja maanparan-
nusaineita, joiden hyväksikäyttöä voidaan tehostaa nykyisestä.
Tämä on perusteltua sekä taloudellisesti että ympäristönsuo-
jellisesti. Lietelannan sijoittaminen vähentää typpiyhdistei-
den, erityisesti ammoniakkin haihtumista ilmaan sekä alentaa
fosforin ja typen huuhtoutumista vesistöihin. Menetelmä vä-
hentää myös lannanlevityksestä aiheutuvia hajuja.

Parhaiten lietelannan sijoittaminen peltoon sopii tilalle, jolla
on

- peltoja, joiden fosforitila on tyydyttävä tai sitä huonompi
- peltoja, joita ei ole pitkään aikaan lannoitettu eloperäisillä
lannoitteilla
- viljelyssä on esimerkiksi rehukasveja, jotka hyödyntävät
tehokkaasti karjanlannan ravinteita

Lietelannan sijoittamista peltoon koskeva erityistukisopimus

Lietelannan sijoittamista peltoon koskevassa sopimuksessa
viljelijälle maksetaan tukea lietelannan tai virtsan sijoitta-
misesta peltoon joko sijoittavalla tai multaavalla laitteella.
Sopimus lietelannan sijoittamisesta peltoon voidaan tehdä
kaikkien tuotantoeläinten tuottamasta lietelannasta tai virt-

sasta. Sopimusta ei voi tehdä, jos tilalla on lisätoimenpide
”Lannanlevitys kasvukaudella”. Lietelanta tai virtsa tulee
levittää pelloille kasvien lannoitteeksi täydentävien ehto-
jen, tilan voimassa olevan ympäristötukisitoumuksen sekä
mahdollisten muiden ympäristötuen erityistukisopimusten
ehtojen mukaisesti. Viljelijän on noudatettava lannan varas-
toinnista ja käytöstä annettuja säännöksiä. Lietelannan tai
virtsan levitysmäärät tulee merkitä lohko-kohtaisiin muis-
tiinpanoihin.

Liete tai virtsa voidaan levittää sijoittavalla laitteella suoraan
maahan, mutta se voidaan levittää myös ennen kylvää joko
sijoittavalla tai lietelantavaunuun kytketyllä multaavalla lai-
teella, muokattuun tai muokkaamattomaan maahan.

Lietelanta tai virtsa on levitettävä laitteella, joka leikkaa pel-
lon pintaan viillon, johon lietelanta tai virtsa valutetaan tai
ruiskutetaan. Viillon on oltava niin syvä, että kerralla levitet-
tävä määrä pystyy sitä kautta pääosin imeytymään maahan.
Hyväksyttävää on myös käyttää multaavaa laitetta, joka on

Arto Ruuska

*Lietelanta tai virtsa on levitettävä laitteella, joka leikkaa
pellon pintaan viillon, johon lietelanta tai virtsa valutetaan
tai ruiskutetaan.*

Klaus Knuutila

*Levityskalustolla ei ole ennakkohyväksyntämenettelyä.
Käytetty kalusto ja sen hyväksyttävyyys voidaan tarkistaa
valvonnassa.*

kytketty lietelantaa tai virtsaa levittävään yksikköön. Tällöin liete tai virtsa johdetaan multaavan laitteen etupuolelle, joka sekoittaa sen välittömästi peltomaahan.

Levityskalustolla ei ole ennakkohyväksyntämenettelyä. Myöskään ELY-keskus ei hakemuksen käsittelyn yhteydessä erikseen hyväksy käytettävää levityskalustoa. Lohkokirjaintoon on kirjattava, millaisella kalustolla levitys on tapahtunut ja kenen levityskalustoa on käytetty. Viljelijän tulee

tarvittaessa pystyä osoittamaan käytetty kalusto ja sen hyväksyttävyyden voidaan tarkistaa valvonnassa.

Sopimuslohkoille ei tarvitse joka vuosi levittää vaadittua määrää lantaa vaaditulla kalustolla. Maksatusta haetaan tällöin vain siltä osalta sopimusalaa, jolla tukiehdot täyttyvät. Myös mahdolliset kunnan antamat lannan levitystä koskevat ympäristömääräykset tulee ottaa huomioon.

Kuka voi hakea sopimusta?

Lietelantaa tai virtsaa levittävä tila voi hakea lietelannan sijoittamista peltoon koskevaa erityistukisopimusta. Sopimuksen voi tehdä myös kasvinviljelytila, joka aikoo levittää pelloilleen toiselta tilalta peräisin olevaa lietelantaa tai virtsaa sijoittamalla.

Erityistukea voi saada viljelijä tai puutarhatalouden harjoittaja. Tuen hakijan tai hänen puolisonsa on oltava sopimuksen tekemistä edeltävän vuoden lopussa vähintään 18-vuotias, mutta ei yli 65-vuotias. Alle 18-vuotiaan kanssa erityistukisopimus voidaan tehdä vain, jos hän on solminut avioliiton tai jos hän harjoittaa maatilataloutta yhteisomistajana yhdessä vanhempiensa tai heistä jommankumman kanssa, tai

sopimuksen tekemiseen on muita erityisiä syitä. Ikäedellytys ei koske julkisoikeudellista yhteisöä, yhdistystä tai säätiötä.

Viljelijällä tulee olla peltoa viljelyksessään vähintään kolme hehtaaria tai puutarhatilalla puutarhakasvien viljelyksessä olevaa peltoalaa vähintään puoli hehtaaria koko sopimuskauden ajan.

Sopimuksen tekemisen ehtona on, että hakija on sitoutunut ympäristötukijärjestelmän perustoimenpiteisiin. Kun viljelijän perustoimenpiteitä koskeva sitoumus päättyy sopimuskaudella, on viljelijän annettava uusi ympäristötukijärjestelmän mukainen perustoimenpiteitä koskeva sitoumus.

Tuen haku

Hakemus sopimukseksi tehdään täyttämällä lomake 258 ja toimittamalla se elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukseen (ELY-keskukseen). Hakuaika päättyy 30.4. Sopimuskausi alkaa 1.5. tai 1.10. ja se on viisivuotinen. Sopimukseen haettavan peltoalan on oltava vähintään 2 ha. Yleensä sopimukseen kannattaa hakea tilan kaikkia niitä peruslohkoja, joille lietelantaa voidaan levittää. Vuosittain tukea maksetaan kuitenkin vain niille sopimuslohkoille, joille lietelantaa tai virtsaa on levitetty kyseisenä kasvukautena sijoittamalla tai multaamalla ja muutkin sopimusehdot täyttyvät.

Jos sopimuskausi alkaa 1.10., tukea maksetaan ensimmäisen kerran seuraavalta kasvukaudelta. Jos pelto tai osa siitä on vuokrattu, sopimus voi koskea näitä peltoalueita ainoastaan, jos vuokrasopimus on voimassa koko erityistukisopimuskauden ajan. Jos tarkoituksena on levittää toiselta maatilalta peräisin olevaa lantaa, hakemuksen liitteenä tulee olla kirjal-

linen sopimus, jossa lannan luovuttaja ja vastaanottaja sopivat lannan luovutuksesta.

Tästä sopimuksesta on käytävä ilmi luovuttajan nimi ja tilatunnus, lantalaji, jota sopimus koskee sekä arvio vuosittain luovutettavasta määrästä. Sopimuksen teko riippuu käytävissä olevista määrärahoista. Viljelijän on noudatettava perus- ja lisätoimenpiteisiin liittyvän sitoumuksen ehtoja sekä lannan varastoinnista ja käytöstä annettuja muita määräyksiä. Lannasta tulee aina tehdä lanta-analyysi, mutta ravinnemääriä laskettaessa voidaan käyttää myös lannan ravinteiden taulukkoarvoja (ks. taulukko). Lannanlevitysmäärät (lantalaji, määrä, levitysaika ja lannan sisältämät ravinteet) tulee merkitä lohkoittain muistiinpanoihin. Lohkoittain muistiinpanoihin tulee merkitä tieto myös käytetystä levityskalustosta.

Lannan sisältämien ravinteiden taulukkoarvot

Lantalaji	Fosforia kg/m ³	Liukoista tyyppiä kg/m ³
Naudan lietelanta	0,5	1,8
Naudan virtsa	0,1	1,8
Sian lietelanta	0,8	2,7
Sian virtsa	0,2	1,6

Lietelannan tai virtsan ravinteista otetaan huomioon liukoinen tyyppi kokonaan. Syyslevityksessä liukoisesta tyypestä otetaan huomioon 75 % seuraavan kevään lannoitusmääriä laskettaessa. Kokonaisfosforista otetaan huomioon kasveille käyttökelpoisena 85 %.

Lainsäädäntö sisältää rajoituksia karjanlannan käytölle

Ympäristötuen ehtojen lisäksi myös ympäristölainsäädäntö sisältää säännöksiä, jotka on otettava huomioon käytettäessä karjanlantaa lannoitteena. Valtioneuvoston asetuksessa (931/2000) maataloudesta peräisin olevien nitraattien vesiin pääsyn rajoittamisesta (nitraattiasetus) on säädetty muun muassa seuraavaa:

Typpilannoitteita ei saa levittää lumipeitteiseen tai routaantuneeseen eikä veden kyllästämään maahan. Lantaa ei saa levittää 15.10.–15.4. välisenä aikana. Lantaa voidaan levittää syksyllä enintään 15.11. asti ja aloittaa levitys keväällä aikaisintaan 1.4., jos maa on sula ja kuiva niin, että valumia vesistöön ei tapahdu eikä pohjamaan tiivistymisvaaraa ole.

Syksyllä levitetty orgaaninen lannoite on aina välittömästi, viimeistään vuorokauden kuluessa, mullattava tai pelto kynnettävä. Lietteen sijoittaminen nurmeen voidaan katsoa täyttävän tämän ehdon. Lannan enimmäiskäyttömäärät syksyllä ovat 20 tn/ha naudon lietelantaa, 15 tn/ha sian lietelantaa. Näin ollen sian lietelannan levitys pelkäästään syksyllä ei täytä määrän osalta sopimusehtoja eikä siitä voida maksaa erityistukea. Toistuvasti kevätulvan alle jäävillä peltoalueilla typpilannoitus on kielletty perustettavaa kasvustoa lukuun ottamatta 1.10.–15.4. välisenä aikana. Typpilannoitus on kielletty viisi metriä lähempänä vesistöä. Seuraavan viiden metrin leveydellä typpilannoitteiden pintalevitys on kielletty, jos pellon kaltevuus ylittää kaksi prosenttia.

Lannan oikea-aikainen käyttö

Lanta käytetään oikea-aikaisesti levittämällä se ensisijaisesti keväällä. Lannan levitysajoista on säädetty nitraattiasetuksessa ja kerrottu edellisessä kappaleessa. Keväällä levitys voidaan aloittaa näitä aikoja noudattaen, kun lumi on sulanut, pellon pinta on kuivunut ja sulamisvedet ovat valuneet pois, vaikka maa on syvemältä vielä roudassa. Levitys ei saa aiheuttaa vesien pilaantumisvaaraa. Sijoittamalla lietelanta ja virtsa peltoon typen haihtuminen ammoniakkinä ilmaan vähenee merkittävästi.

Jos lantaa joudutaan levittämään syksyllä, käytetään levityksessä nitraattiasetuksessa määrättyjä, pienempiä levitysmääriä ja levitystekniikka on sama kuin edellä. Turvemailla lannan syyslevityksestä on syytä luopua. Syksyllä lietelannan tai virtsan mukana levitetystä tyypestä 75 % otetaan huomioon seuraavan kevään lannoitusmääriä laskettaessa.

Kesantopellolle lantaa on suositeltavaa levittää vasta välittömästi ennen kesantokauden jälkeisen kasvin kylvöä tai nurmen perustamista. Peltoon perustetaan tällöin kasvusto mahdollisimman nopeasti saman kasvukauden aikana sitomaan tyyppiä. Ammoniakin haihtumisen vähentämiseksi lanta tulisi levittää viileällä ja tyynellä säällä. Jos lantaa levitetään syksyllä ilman kasvuston perustamista, levitys olisi mikrobiologisen hajoamisen estämiseksi tehtävä mahdollisimman myöhään syksyllä, mutta levityksessä tulee noudattaa nitraattiasetuksen määräyksiä.

Levitysajankohtaa valittaessa on syytä ottaa huomioon lannan levityksestä aiheutuva hajuhaitta naapureille siitäkin huolimatta, että lietelannan sijoittaminen peltoon pienentää hajuhaittaa merkittävästi lietelannan pintalevitykseen verrattuna.

Lannan levityspaikka

Kotieläinten lanta ja virtsa levitetään siten, ettei lantaa tai sen sisältämiä ravinteita pääse valumaan vesistöön tai ojaan eikä pohjavesien pilaantumisvaaraa aiheudu. Lannan levitystä tulisi välttää alueilla, joilla siitä aiheutuu pohjaveden pilaantumisvaaraa ja kunta onkin saattanut ympäristönsuojelumääräyksillä kieltää levityksen tällaisella alueella. Ravinteiden vesiin pääsy voidaan vähentää jättämällä ve-

sistöjen rantaan ja valtaojien varsille suojavyöhykkeitä, joita ei lannoiteta. Tällaisen suojavyöhykkeen suositusleveys on vähintään 10 metriä. Talousveden hankintaan käytettävien kaivojen ja lähteiden ympärille jätetään maaston korkeus-suhteista, kaivon rakenteesta ja maalajista riippuen vähintään 30–100 metrin levyinen suojavyöhyke käsittelemättä kotieläinten lannalla.

Kuinka tuet määräytyvät?

Lietelannan sijoittamista peltoon koskevan erityistuen suuruus on 56 euroa/ha. Vuosittain tukea maksetaan niille sopimukseen sisältyvien peruslohkojen kasvulohkoille, joille lietelantaa tai virtsaa on levitetty sopimusehtojen mukaisesti vähintään 20 m³ hehtaarille. Tuen maksamisen ehtona on, että viljelijä sopimusvuosittain 31.10. mennessä toimittaa ELY-keskukseen ilmoituksen sopimuslohkoittain siitä, kuin-

ka paljon lantaa (määrä ja lantalaji) kullekin kasvulohkolle on levitetty päättyvän kasvukauden aikana. Jos lantaa levitetään peruslohkon osalle, kyseisestä alasta on tehtävä oma kasvulohko. Erityistuki maksetaan vuosittain aikaisintaan syyskuussa mutta kuitenkin aina vasta ilmoituksen teon jälkeen. Ennen sopimuskauden alkua levitetystä lietelannasta tai virtsasta ei tukea makseta.

Arto Ruuska

Lietelannan sijoittamista peltoon koskevan erityistuen suuruus on 56 euroalha.

Miten sopimusehtoja valvotaan?

ELY-keskus valvoo sopimusehtojen noudattamista. Tuen saajalla on valvontaan joutuessaan velvollisuus antaa kaikki ne tiedot, jotka valvonnan tekemiseksi ovat tarpeen. Jos sopimusehtoja ei noudateta, tuki voidaan periä takaisin kokonaan tai osittain. ELY-keskus voi purkaa sopimuksen, jos

tuen saaja on sopimusta tehdessään salannut sopimuksen tekoon olennaisesti vaikuttavia seikkoja. Sopimus voidaan purkaa myös, jos annetut tiedot ovat virheellisiä tai tuen saaja ei ole noudattanut sopimuksen ehtoja.

Sopimuksen irtisanominen tai siirto

Jos viljelijä luopuu vähintään kolme vuotta voimassa olleesta sopimuksesta myydessään koko tilansa tai muuten kokonaan lopettaessaan maatalouden harjoittamisen, tukea maksetaan sopimuksen voimassaoloaikaa vastaavasti. Jos sopimus on ollut voimassa vähemmän kuin kolme vuotta, jo maksettu erityistuki peritään takaisin, ellei kyseessä ole niin sanottu ylivoimainen viljelijästä riippumaton syy.

Viljelijän on tehtävä kirjallinen ilmoitus viljelijää ja tilaa koskevista muutoksista sopimuksen tehneeseen ELY-keskukseen 10 työpäivän kuluessa. Sopimus voidaan siirtää maatilan tai sen osan uudelle omistajalle tai haltijalle. Edellytyksenä on, että maatilan omistus tai hallintaoikeus siirtyy sellaiselle viljelijälle, joka täyttää sopimuksen teolle asetetut vaatimukset.

Lisätieto

Elinkeino-, liikenne ja ympäristökeskukset

Etelä-Pohjanmaan ELY-keskus

Puhelinvaihte: 020 636 0030

Etelä-Savon ELY-keskus

Puhelinvaihte: 020 636 0120

Hämeen ELY-keskus

Puhelinvaihte: 020 636 0130

Kaakkois-Suomen ELY-keskus

Puhelinvaihte: 020 636 0090

Kainuun ELY-keskus

Puhelinvaihte: 020 636 0100

Keski-Suomen ELY-keskus

Puhelinvaihte: 020 636 0040

Lapin ELY-keskus

Puhelinvaihte: 020 636 0010

Pirkanmaan ELY-keskus

Puhelinvaihte: 020 636 0050

Pohjanmaan ELY-keskus

Puhelinvaihte: 020 636 0140

Pohjois-Karjalan ELY-keskus

Puhelinvaihte: 020 636 0110

Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus

Puhelinvaihte: 020 636 0020

Pohjois-Savon ELY-keskus

Puhelinvaihte: 020 636 0080

Satakunnan ELY-keskus

Puhelinvaihte 020 636 0150

Uudenmaan ELY-keskus

Puhelinvaihte: 020 636 0070

Varsinais-Suomen ELY-keskus

Puhelinvaihte: 020 636 0060

Maaseutuneuvonta

ProAgria Etelä-Karjala

Pormestarinkatu 6, PL 46, 53101 Lappeenranta
puh. 020 747 2600

ProAgria Etelä-Pohjanmaa

Huhtalantie 2, 60220 Seinäjoki
puh. (06) 416 3111

ProAgria Farma

Artturinkatu 2, 20200 Turku
puh. 010 273 1500

ProAgria Häme

Vanajantie 10 B, 13110 Hämeenlinna
puh. 020 747 3000

ProAgria Kainuu

Osmonkatu 9, 87100 Kajaani
puh. 044 320 1580

ProAgria Keski-Pohjanmaa

Ristirannankatu 1, 67100 Kokkola
puh. 020 747 3250

ProAgria Keski-Suomi

Kauppakatu 19, PL 112, 40101 Jyväskylä
puh. 020 747 3300

ProAgria Kymenlaakso

Hovioikeudenkatu 16, 45100 Kouvola
puh. 020 747 3434

ProAgria Lappi

Eteläranta 55, 96300 Rovaniemi
puh. 020 747 2700

ProAgria Etelä-Savo

Mikonkatu 5, 50100 Mikkeli
puh. 020 747 3550

ProAgria Oulu

Kauppurienkatu 23, PL 106, 90101 Oulu
puh. (08) 316 8611

ProAgria Pirkanmaa

Näsilinnankatu 48, PL 97, 33101 Tampere
puh. 020 747 2800

ProAgria Pohjois-Karjala

Koskikatu 11 C, PL 5, 80101 Joensuu
puh. 040 301 2400

ProAgria Pohjois-Savo

Puijonkatu 14, PL 1096, 70111 Kuopio
puh. 020 747 3650

ProAgria Satakunta

Itsenäisyydenkatu 35 A, 28130 Pori
puh. (02) 631 1600

ProAgria Uusimaa

Seutulantie 1, 04410 Järvenpää
puh. 020 747 2500

ProAgria Keskusten Liitto

Urheilutie 6, PL 251, 01301 Vantaa
puh. 020 747 2400

ProAgria Finska Hushållningssällskapet (FHS)

Hämeenkatu 28, 20700 Turku
puh. (02) 469 0114

ProAgria Nylands Svenska Lantbrukssällskap (NSL)

Liisankatu 21 B 8, 00170 Helsinki
puh. (09) 135 1244

ProAgria Österbottens Svenska Lantbrukssällskap (ÖSL)

Kauppapuistikko 16 D, 65100 Vaasa
puh. 010 839 2200

ProAgria Svenska lantbrukssällskapens förbund

Liisankatu 21 B 12, 00170 Helsinki
puh. (09) 135 1035

Euroopan maaseudun
kehittämisen maatalousrahasto:
Eurooppa investoi maaseutualueisiin

MANNER-SUOMEN MAASEUDUN
KEHITTÄMISOJELMA 2007-2013

